

ادبیات علمی و سیاسی

هفته‌لق سیاسی ، علمی و ادبی غزته‌در

جلد : ۲

سنه : ۲ ۱ صفر ۱۳۳۶ جمعه ایرتسی ۱۷ تشرین ثانی ۱۹۱۷ نو صر ۱۱ - ۴۲

اجمال فکر

اوروپا بزی نعمل پیامور ؟

اوروپا بلیبر ، بر جوق خصوصاًته ، خیلی ایلیدرلر . مثلاً ، سه‌له‌نوغرافی - فننده ابراز کمال ایدن غرب هیئت‌شناسلری آیک اوزرنده کی طاغلی ، سونمش برکانلری ایجه تدقیق ایدرک پیکم‌زک مطلوبه موافق برخریطه‌سنی تنظیم ایتدیلر .

فن حوییات شناسیده ده اویله ، حتی ، بلکه اسیقولوژیده ده اویله . لکن غربک بواطلیده یوق دکل . خصوصیه بعض جاهلانه ، امیانه اعتباریات اوزرینه غرب علماسنک اصرارلری اصلاً انکار ایدیله من . بو اعتباریات و بواطل بعضاً ذهنلره او قدر کوک صالیورکه بونلرک سوکوله‌سی عادتاً عدم‌الامکاندر . بو ذهنیت طرز تلتی بی ، تاریخ و فلسفه بی ، حتی حال حاضرده سیاستی هرج صراج ایتکده در .

بالخاصه حرب هنکامنده بو ذهنیت ، خصومت ایله ده قاریشهرق میدان ساخته ، مغفل ، مستکبره بر وضعیت کلکده در . فرانسه خمزده نه دوشونیور ؟ محاربه شناسنده یازمش بر ایکی اثری - بو مقصدله - مطالعه یه تزیلیاب اولدق . بر کومه فکر . بونلرک ایچنده - اعتراف ایدم - یارلاقلری ، صاغلاملری ده وار . بلکه بر نقطه نظر دن ، اجانب - سائقه خصومتله - بر ملتی ده ای کورور ؛ لکن برملتک یالکز برجهتی ، بعض خصوصیاتتی . هرجهتی ، اولانجه خصوصیاتتی دکل . آنک ایچون ، او قوناندن ، ولو سنسطه آلود اولسون ، بر حصه فائده چیقارمق نمکندر . فقط اوست طرفنه نه دیلم ؟ مورفین ، خشخس ، آفیون ، قوقائین ، اسرار ، سرت مشروبات کتولیه قوللانلر ، سرمستی دقیقه و یا ساعتلرنده ، حقیقت ایله خیالی بربرینه زیاده‌جه قاریشدرلر ، رؤیا ایله دنیانک حدودی اورته دن قالفار . دائره‌لر ، خط ؛ جسملر ، رسم ؛ سطحلر ، مکعب اولور . بونک نتیجه‌سی هذیان هرغشدرکه بوکا ، غالباً ، طب‌شناسلر کندی اصطلاحلرنجه Delrium

بوخصوصہ کی احاطہ کلیہ لری درکار اولان باشقہ مؤلفلرک آثارنہدہ صراجعت طریقہ تکلیفکزی
یرینہ کتیرمکہ چالیشاجم .

استطراداً شوراسنی دہ عرض ایدہم :

بوتدقیقاتک قیمت واهمیتنی سزدن باشقہ معالاشف ہیچ بزمتفکریمز حقیلہ ، لایقیلہ تقدیر
ایدہمدی . ژاپونیادن عودعده اک زیاده شو سوؤالرہ معروض قالیوردم :

« ناصل ، ژاپون قیزلری کوزلہمی ؟ وجودلری غایت بیاض عش ، عجبادوغرومی ؟ قادینلر حر
اندر حر ، فحش مباحش . فقط اوبادم کی کوزلرده چکیلیرمی یا ؟ ژاپونلر مشروبات قوللانیرلری ؟
ژاپونیاده سفاهتہ میل وانہماک وارجی ؟ الی آخرہ .. »

غریبدر ، بونلرک ایچندن براهل انصاف چیقوبده :

« ژاپونلر یچون ترقی ایتشلر ؟ صنایع نفیسهده کی موقیتلرینک اسبابی نہدر ؟ اوراده مشروطیتک
شکلی وطرزی ، شکل تقرر وتکاملی نہدر ؟ تجارتده تعقیب ایتدکاری اصوللرنہدر ؟ » کیی برسؤال
ضورمادی .

نہقادر حزین برمظہریتسزلک دکلی ؟ فقط سزک دوربین نظرلریکزدن بو حقیقتلر ہیچ
قاچامازدی . مسئلہنک بزم ایچون پک اہمیتلی اولدوغنی درحال تقدیر ایتدیکن . قیمتدار معاونتکزدہ
عرض شکران ایلہرم . باقی حرمت واتعظیم افندم .

س . ز . ث

ہفتی ہارح حرب و سیاست

ردیہدہ (برائشم ویکی) لر و صلح — آٹاپیادہ یارطاناتاہبزم

دوغری — چہرہ لردہ حرکات حمیہ

بوہفتہ کرک حادثات سیاسیہ وکرک حادثات عسکریہ جہتندن ، فوق العادہ دینہجک درجہدہ
وقوعانلہ مالیدر .

اولا روسیہ حادثاتی :

روسیہنک برزماندر ایچندہ یووارلانمقدہ اولدینی فترت و شورش معلومدر . روسیہدہ انقلابک
باشلادینی یدی سکز آیدن بری بیک درلو حادثہلر ، یوزلرچہ قونغرہلر ، قونغرہرانسلر ، جمعیتلر
عقد ایدلری . بیکارچہ بیاننامہلر و قرارلر ویرلری . مملکت او حالہ کلدی کہ ، ییقیلان چارلق
ھیولاسی یرینہ ہیچ برقوت اقامہ ایدیلہ صر اولدی . ابتدا انسانی ومدنی ، صلحچرورانہ دستورلرلہ
میدانہ چیقان اختلالجیلردن بر قسمی ، سوکرہدن ، انکلیز - فرانسر - آمریقان پارہسیلہ ، اسکی
چار طرفدارلرندن زیاده حربجو اولشلردی . بونلرک باشندہ « سابق حریت پرور » (کورہنسکی)
بولونیوردی . بونلر ، روسیہنک متفقرینہ صداقتندن فلان طوتدیرارق ، بومملکتک او چ بچق سنہلک
حربلہ دوچار اولدینی بیتابی آ کلامق و آنارشی ایچندہ کی روس اردوسنک آرتق حرب ایدہمہ یہجکنہ
داثر روس جنراللرینک محق فکرلرینی قالہ آلتی ایستہمہ یورلردی . حتی کچن یاز خستہ روس اردوسنی

بروسیلوف واری تعرضله سوق ایده جک قدر حماقت جراتکارانه بیله کوستردیلر . بو تعرضک ، اتفاق صربعدن ، شرقی غالیچیانک تماماً استزدادی صورتیله ، آلدینی درس معلومدر . روسیه خسته ایدی ، روسیهده هر معناسیاه آنارشی ، قارغاشهلق حکمفرما ایدی ؛ قوجه مملکتده آجاق دهشتی وار ایدی ؛ کیمسه کیمسه بی دیکله مه یوردی . اوردو بوزولمشدی . حقیقی وطنپرورلر مملکتی و حریتی قورتارمق ایچون دشمن خارجی ایله صلح یاپمق ایسته یورلردی . او دشمن که درجه قوت و دهشتنی (ریغا) و (اوزهل) تعرضلیله ده اثبات ایتمشدی . لکن معند (کهره نسکی) ورفقاسی مملکتک بو احتیاج حقیقیسنی کورمک ایسته مه یورلردی .

بوکا مقابل عمله - عسکر مجلسنده صلح طرفدارلری کیتدجه قوت قازانیورلردی . اوردوده ، اکثریتی اعتباریله صلح طرفداری ایدی . نهایت (سوودهپ) مجلسنده بتون اکثریت و قوت صلح طرفداری اولان (بولشهویکی) لره یعنی ماقسیمالیست دنیلن مفراط سوسیالیستلره کچدی که بونلرک رئیسی (له نین) دره (بولشهویکی) لر پک معتدل صلح شرائطیله (سفوبه له ف) ی پارسه ائتلاف قونفرانسنه مرخص کوندرمک ایسته دیلر . (کهره نسکی) حکومتی بونی قبول ایتک ایسته مه یوردی . یناء علیه حربه دوام طرفداری اولان (کهره نسکی - تهره چنقو) حکومتیله ، درحال صلح طرفداری اولان (سوودهپ) مجلسلری آراسنده اوچوروم آچیلغنه و ایکی طرف ده حاضر لایحه باشلادیلر .

بالطبع ایتالیانک اوغرادینی مدعش هزیمتله ائتلافک بر قولنک ده قیریله سی حادثاتی تسریع ایتدی و ماقسیمالیستلره حق و بر دیردی . صلح و حرب طرفدارلرینک بر برلرینه اعلان حرب ایتدکلرینی مین تلغرافلر کلیوردی . نهایت (بولشهویکی) لرک حکومتی اله کچیردکلری ، (له نین) ایله رفقاسندن مرکب و (سوودهپ) عمله - عسکر جمعیتی پترسبورغده قانلی بر مجادله دن سوکره موقع اقتداره چیقدی . بونلرک انلک ایشی شو مألده بر بیاننامه نشر ایتک اولدی :

۱ - حربه درحال نهایت ویریله سی ویکی تشکل ایده جک قوه اجرائیه نیک محاصمره بر متارکه تکلیف ایته سی ، ۲ - اراضینک کویلیله ترک و تقسیمی ، ۳ - بحران اقتصادینک حل و تسویه سی .

بو بیاننامه دن سوکره مهموم (سوودهپ) مجلسلری قونفره سی بوتون محاریله خطایا بر متارکه و صلح تکلیفنه قرار ویردی . بونی اقتباسه صحیفه لریمز مساعد دکل . آنجق شو قدر سویله یه بیلیریز که (بولشهویکی) دنیلن مفراط سوسیالیستلرک افراطنه لایق و (ایده نالیست) اولان بوتکلیغنامه ده الحاقمز و تضمیناتمز ، کوچوک ملتلرک مختاریتی اساسنه مستند بر صلح طلب ایتمکده ، اوچ آیلق بر متارکه عقیده درحال دیپلوماتلر طرفندن مذاکرات صلحیه یه باشلاماسی و صلح قونفرانسنه بوتون محارب ملل جهانک اشتراکی تکلیف اولونمقده در . کذلک کچن شباطدن بری روسیه ده « اصحاب املاک و سرمایه حکومتک » عقد ایتدیکی معاهدات خفیه نیک نشر ایدیله جکی و خفی دیپلوماتلرک لغو ایدیلره ک مذاکرات صلحیه نیک آچیقجه جریانی لزومی در میان اولونمقده وانکاتره ، فرانسه ، آلمانیا کبی اک مدنی اوچ ملتک عمله سندن صلح خصوصنده معاونت بکله تمکده در .

دیگر طرفدن جبهه ده کی اوردو دلکهلرینک ده ، نهایت بش هفتیه قدر متارکه ایدیله دیکی تقدیرده عسکرک کندیکندن ^{تورک} سلاحه مملکتلرینه دونه جکنی بیلیردیکی خبر ویریلیور .

بزلر ، صلح پرورلر ایچون پک ابی خبرلر ایسه ده ، عجباً بو مفراط سوسیالیستلر روسیه ده اکثریتی تمیل ایدیورلرمی ؟ بونی پک ظن ایتیمیز . نیته کیم دیگر طرفدن ائتلافه میال و حربک دوامنی صروج (کهره نسکی - قورنیلوف) پارتیسنک پترسبورغ اوزرینه یورودیکی و حتی حرب

داخلی بیاہ باشلادیغی بیادیریلدیور، شوخالده (بولشہ ویکی لر) ایدہ نالاری اولان صلاحی و، پک قاریشیق و کوچ تقسم اراضی مسئلہ سنی باشارہ بیاہ جکرمی؟ عجبا کیم غلبہ ایدہ جک؟ (لہنین) می، بوقسہ ائتلافدن یاردیم کورہ جک (کورہ نسکی) می؟ ہر حالده شاهد صلح بر کرہ دہا کورونیورسہ دہ، صاقین بودہ برسراب اولماسون؟ ..

✍️ آلمانیاہ باش وکالتہ قونت (ہرتلینغ) ک کچدیکنی قید ایتشدک . آلمانیا آرتق یارلنتو اصولنہ کیریور. ایلاک دفعہ درکہ پروسیالی اولمایان برذات آلمان باش وکالتہ کلیور ورفقاسی اولان ناظرلری کندیبی رایخستاغ اعضاسی میانندن انتخاب ایدیور. قونت ہرتلینغ رایخستاغ فرقہ لریلہ مذاکرہ و اونلرک اعتماد و مظاہرتلرینغ تأمین ایدرک ایشہ کیریشدی . بو، آلمانیاہ مشروطیتک تکاملنہ دوغری بویوک برآددر. و (ویلسون) کبی ائتلافجیلرک، آلمانیاہ مسئول بر حکومت ملیہ بولونمادیغی حقندہ کی اعتراضلرینغ آرتقی ابدیا حکمدن دوشورہ جک برغلبہ سیاسیہ در. آلمانیاہ سکونہ ایچندہ بویوک برمرحلہ ترقی بی اشمدر .

غرب جہہ سندہ (فلاندر) دہ و (شامپانیادہ) ، حتی جنوبدہ آلساس جہہ سندہ فاصلہ لرلہ شدتلی محاربات جریان ایدیورسہ دہ اک مهم محاربات شمالی ایتالیاہ و قوعہ کلیور . (تالیامنتو) نہرینغ آشدق لرینغ سویلہ دیکمز . آلمان - آوستریا قوای متعرضہ سی بر طرفدن یوزویشلرینہ دوام ایدرکن ، دیگر طرفدن شمالی (قارینتیا) جہہ سندہ جنرال (قروباتین) قوتلری ایلری حرکاتنہ باشلادیلر و تحمین ایتدیکنز کبی (دولومیت) جہہ شیبہ جنوبی تیرولدن، (سوغانا) وادیسیلہ (آزیاغو - آرسیہ رو) منطقہ سندن دہ فلہ مارہ شال فون (ہوچندروف) قواسی تعرضہ کچدیلر . بویلہ جہ شرقدن ، شمالدن و غربدن تضیق ایدیلن و پک فنا بروضعیتہ دوشن ایتالیان اردولری پک چوق اسیر وبرہرک واکثریا بوتون طویلرینغ غائب ایدرک فرار ایتدی و ایدیور .

الیوم شرقدن کلن تعرض اوردولری (پاوا) نہرینغ زورلامتی اوزرہ اولدق لرینغ کبی ، یوقاری (پاوا) نہرینک طاغلق حوضہ سی و (سوغانا) وادیسی ایلریندہ (غرینیو) موقعیہ، جنوبدہ (آسیاغو) شہری شمال و غربدن کلن تعرض قوتلریلہ اشغال ایددی . ایتالیان اوردوسی پک فنا و ہر درلو احتمالاتی تجاوز ایدن بر بوزغونہ اوغراددی . خط رجعتلری کسین مختلف فرقہ لریلہ اوتدہ بریدہ طاغلیہ تسلیم اولان بو اوردو الیوم متفکرک الہ ۳۰۰ بیکن فضلہ اسیر و ۳۰۰۰ قدر طوب ترک ایتشدر . هنوز حرکات حربیہ نک شدتیلہ دوام ایتدیکنہ کورہ دہا پک چوق شی ترک ایدہ جکدر . بوقدر اسیر ویرہن ، عموم طویلرینک یوزدہ آلتشنی غائب ایدن براوردونک حالی پک بوزغون و پریشانلق دیمکدر .

حال بوکہ موعود فرانسز - انکلیز معاوتی هنوز صورت مؤثرہ دہ ایشہ مداخلہ ایدہ بیاہ جک بر حالہ کلہ دی . اساساً مختلف خبرلردن ، بو قوتک آنجق (ادیچ) حوضہ سندہ طویلاٹنہ بیاہ جکی آکلاشیلدیور . بونک ایچون دہ زمان لازمدر . متفکریمز اووقتہ قدر ایشلرینغ بیتیرہ جکار و (وندیک - ورونا) خطنی اشغال ایلہ (ادیچ) حوضہ سندہ متحشد دشمنی قارشیلایہ جقلردر .

ہر حالده شمالی ایتالیا و قوعاتی عسکر لکجہ اولدینغی قدر سیاستجہ دہ حصہ اک مدہش برضربہ در . بویلہ روسیہ و ایتالیا کبی ایکی بویوک قوت ائتلاف کفہ سندن اکیلدیکی صیرادہ ، بونک یرینہ دیاربعیدہ دن جستہ جستہ و پک مشکلاتلہ کلا جک آ صریقان قوتلری قونورسہ عجبا او کفہ بی طولدیرمغہ کفایت ایدرمی؟

✍️ عثمانلی جہہ لرندن یالکنز سینا جہہ سندہ محاربات جریان ایدیور .